

komen: de leerling moet gevoelig gemaakt worden voor de rijkdommen die hij in zich heeft, die moeten uitgebouwd worden, hij moet zijn instrument leren kennen en een algemene vorming krijgen. Dat betekent woekeren met het beperkte urenpakket. Voor bewegingsleer b.v. heb ik een gevechtssport, aikido, met een goeie leraar gevonden, waarin zowel de aspecten ruimte, souplesse, reflex, kracht, samenspel aan bod komen, als het coördineren van geest en lichaam. Hij moet dermate getraind zijn, dat hij voor een scène waarin een vaardigheid vereist wordt, die van het gewone patroon afwijkt, hij deze in korte tijd kan aanleren en op een geloofwaardige manier uitvoeren (b.v. een scherm-scène, een salon- of stildans, paardrijden, enz.)”

En de leraars?

“Het belangrijkste daarbij is inderdaad de leraar: voor onze afdeling moet hij in ons klimaat passen en voeling hebben met het vak, het theater, de eigen tijd. We zien de opleiding in nauw contact met het theatergebeuren, zonder ze af te stemmen op één bepaalde theaterpraktijk; er moet voldoende flexibiliteit zijn om in verschillende theaters zinnig te kunnen werken. Maar ik hoop toch dat de leerlingen een inzicht verkregen hebben in wat “fake” en verزند theater is; dat ze ook een keuze kunnen maken, dat er theaters zijn waar ze niet bij willen.

Wat de leraars betreft, hebben we alles en iedereen geprobeerd met wisselend succes. Ik heb gezocht naar regisseurs omdat je daar ook het ontwikkelings- en begeleidingsproces hebt zoals bij de opleiding. Wij hebben nu een team van docenten met een gerichte visie: Johan Van Assche, Warre Borgmans, Luc Perceval, Lukas Vandervost. Soms gaat er één weg, of neemt een jaar rust of doet enkel met de eindproductie mee. Dat zorgt voor de beweeglijkheid, ook dat is belangrijk. Daarna heb ik ook Ivo Van Hove gevonden en is Peter Gorissen erbij gekomen. Dat vormt een goed klein team voor een kleine groep leerlingen, wat een meer persoonlijke begeleiding mogelijk maakt.”

Facts and Figures

Adres: Koninklijk Vlaams Conservatorium, Desguinlei 25, 2018 Antwerpen. Tel. 03/238.31.93

Lesgevers: Dora van der Groen, Ivo Van Hove, Warre Borgmans, Peter Gorissen, Luc Perceval, Johan Van Assche (toneeltraining); Peter De Smet (stemvorming); Stephen Collins (zang); Johan Van der

Bracht (dictie en fonetica); Frank van Hoeck (aikido); Ben Bergmans (jazzdans); Noortje Wiesbauer (filosofie); Jos Houben (toneelgeschiedenis); Rezy Buysse (kunstgeschiedenis).

Lesuren: 25 à 30 per week.

Toelatingsexamens: in juni en september. Van de 80 à 90 kandidaten blijven 10 à 18 leerlingen over in het eerste jaar; van hen studeren 2 à 3 acteurs af.

2. Gent

Jef Demedts staat sinds 1976-'77 aan de leiding van de toneelafdeling van het Gentse conservatorium. De vraag naar de mogelijkheden van de opleiding in de vorming van een acterpersoonlijkheid beantwoordt hij eerst negatief, daarbij verwijzend naar Lea Daan (“Als je dit beroep kan laten, laat het dan”) en Luc Philips (“Acteren kun je niet leren”).

Jef Demedts: “Een opleiding is daarom niet overbodig. Ik beschouw het als een toegespitste periode van bezinning en voorbereiding op het beroep, een periode die trouwens nooit afgesloten kan zijn, de opleiding gaat het hele leven verder. Maar de centrale bedoeling van de opleiding is dat door het werken met praktijkmensen het proces van bewustwording van de eigen mogelijkheden, van het talent, versneld wordt. Dat betekent dus ook dat het talent aanwezig moet zijn, er moet een instinctieve gedrevenheid zijn, hoe onbewust ook, die maakt dat je dit beroep niet laten kan. Om dat talent te ziften, zijn er de toelatingsexamens: via gesprekken kom je achter de motivatie van de kandidaten; er wordt gewerkt aan voorbereide fragmenten, we kijken hoe de commentaar verwerkt wordt bij de volgende zitting, enz... De eerste vier maanden beschouwen we trouwens als een soort verlenging van het toelatingsexamen.

Toneeldrift kun je dus niet leren. Daarnaast zijn er wel een heleboel technische vaardigheden die wel aanleerbaar zijn, die komen in de praktijklessen aan bod, in geval van crispaties, ademhalingsproblemen, e.d. En natuurlijk in de technische vakken fonetica/dictie, bewegingsleer, schermen en acrobatiek. Jammer genoeg zijn de stemvaardigheden in het programma weinig uitgebouwd, er is b.v. geen zang voor acteurs. En wantrouw ik logopedisten bij het werken in de praktijk met acteurs. Uit eigen ervaring weet ik hoe gevaarlijk het is om exclusieve aandacht aan de stembanden te besteden, hoe snel men soms gecomp-

plexeerd raakt over een zogenaamd verkeerd stemtimbre. En wat werkelijke stempedagogen betreft, staan we nog aan een zoekend begin in ons land.”

Aan de basis van acteeropleiding van de Studio ligt de visie van Herman Teirlinck op de vier culturen. Hoe verhoudt zich dat in het conservatorium?

“We proberen met de praktijkleeraars, Chris Boni, Jean-Pierre de Decker, Achiel Van Malderen en ikzelf, binnen het korte tijdsbestek de leerlingen duidelijk te maken wat acteren in de breedste betekenis is. Daarvoor moeten er eerst veel misverstanden afgebouwd worden, vooral bij mensen met al een ‘vooropleiding’ in academies. Ze moeten leren dat acteren de mededeling is van eigen impulsen, emoties. Eerst moet dat spelinstinct wakker gemaakt worden via improvisaties en gesprekken, aanvankelijk zonder tekst, vanaf het tweede jaar met verschillende teksten. In het derde wordt er enkel nog gewerkt aan de examenproducties.

Een school mag naar mijn gevoel geen enge keuzen maken, je mag je niet te zeer laten leiden door de noden van het theater vandaag. In de opleiding mag je niet één systeem aankleven, je moet integendeel alles zoveel mogelijk opengooien, de leerlingen alle richtingen aanwijzen. Vertaald naar de lesgevers betekent dat een consensus over de basisopvattingen en een divergentie in aanpak. We proberen ook elk jaar mensen van buiten het huis aan te trekken, dit jaar zijn dat Dirk Buyse en Ronnie Commissaris. Maar we zouden de waaier nog moeten kunnen verbreden.”

Drie jaar is erg kort.

“Internationaal bekeken, zijn de verschillen in de opleiding zeer groot. In Amerika b.v. zijn er naast de vele Drama Departments heel wat opleidingen die zich beperken tot een paar cursussen van steracteurs. In Praag doen ze er vier jaar over, samen met de regisseurs, die nog een extra jaar krijgen. In Zweden – zowat mijn ideaalbeeld – is er een grote samenwerking tussen toneelschool en gezelschap, heel ervaringsgericht. Wat is dan de beste opleiding? Ik vind drie jaar ook te kort: er is om te beginnen al zo’n teleurstellend gebrek aan bagage, aan maturiteit. We staan daarom ook zo op vakken als toneelgeschiedenis, geschiedenis van het spel, letterkunde, kunstgeschiedenis. Maar in de praktijk doen de meesten er wel vier jaar over.”